

Kimagasló sikerrel zárult a Nemzetközi Nyárfa Kongresszus

II. rész

A kongresszusi ülés

Az ülés három részre tagolódott: a Nemzetközi Nyárfa Bizottság plenáris ülése, a Végrehajtó Bizottság zárt ülése, a munkabizottságok nyilvános ülései, ahol szakmai előadások hangzottak el.

A bizottság üléseinek hagyományosan egy kiemelt központi témája van. A budapesti ülése „Környezeti és társadalmi kérdések a nyár és fűz termesztésében és felhasználásában” volt. Erről a tagországok mindegyike nemzeti jelentésben számolt be. Úgyszintén nemzeti jelentést adtak a tagországok a legutóbbi – 1992. évi zarágozai – ülés óta eltelt időszakban folytatott nyár- és fűztermesztési tevékenységről, elért eredményekről.

Az 1996. október 2-án megtartott plenáris ülést **Victor Steenackers**, az IPC elnöke nyitotta meg, majd tolmácsolta a FAO főigazgatójának üdvözlését. Ezt követően a 20. ülés elnökévé választották **dr. Mátyás Csabát**, a Soproni Egyetem professzorát.

A magyar kormány nevében **Buzássy Lajos** helyettes államtitkár (FM) üdvözölte az ülés résztvevőit. Kiemelte, hogy az európai kontinens erdészete a strassbourgi és a helsinki „Európai erdők védelme” miniszeri konferenciák által történt kötelezettségvállalásokkal a riói alapelvek és megállapodások megvalósulásának útjára lépett. Hangsúlyozta, hogy az erdők javainak és szolgáltatásainak többcélú hasznosítása iránti növekvő társadalmi igényeket annak szem előtt tartásával szükséges kielégíteni, hogy térségünkben a fatermelés jelenleg is és a jövőben is alapvető feladat marad. Rámutatott, hogy az erdőtelepítési program tovább folytatódik, és ebben kiemelt jelentősége van a nyárfa- és fűztermesztésnek, a nyárfa termesztésének és hasznosításának. Az ide vonatkozó, az FM Erdészeti Hivatala által kidolgozott folyamatmódot 1996-ban átadták Brüsszelben az Európai Unió illetékes főbiztosainak.

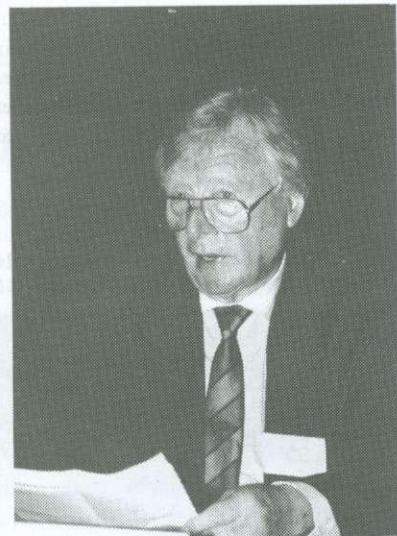
Dauner Márton, az FM Erdészeti Hivatalának elnöke a magyar erdészeti politika aktuális kérdéseiről tájékoztatta az ülés résztvevőit. Rámutatott, hogy az új erdészeti politika a mindenkori hazai erdőgazdálkodás értékes hagyományaira épül, ugyanakkor korsze-

rű tartalommal illeszkedik az európai erdészeti politikához, az országhatárokat nem ismerő problémák és feladatok tekintetében. Ismertette az erdőtulajdon-váltásból adódó, a hallgatóságból különösen nagy érdeklődést kiváltó sajátos problémákat, továbbá a magyar gazdaság átalakulása folytán felerősödött térségi feladatokat. Ezek között fontos szerephez jut az erdővédelmi program végrehajtása, az erdővagyon bővítése.

Dr. Erdős László, a Magyar Nemzeti Nyárfa Bizottság elnöke a magyar nyárfa- és fűztermesztésről, a Magyar Nemzeti Nyárfa Bizottság munkájáról adott rövid áttekintést. Mint mondotta:

„Az ország alacsony erdőszültsége miatt a mindenkori kormányzat és az erdészeti politika folyamatosan szorgalmazta az erdőterület növelését és a gyorsan növő fafajok – így a nyárak – telepítését. Ezzel kívánták mérsékelni a tetemes faimport terheit, majd a későbbiekben ösztönözte az erdőtelepítéseket a racionális földhasználat igénye is.

Magyarország 1953-ban kapcsolódott be a FAO – Nyárfa Bizottság munkájába, illetve tagságát innen számítja. A széles körű szakmai szervezetből származó tudományos és gyakorlati ismeretanyag előnyösen hatott a magyar nyárfa- és fűztermesztés fejlődésére. Ugyancsak kedvezően hatottak a külföldi példák, az olaszországi és a szomszédos horvát és jugoszláviai

Steenackers úr, az IPC elnöke

Az Elnökség

Fotó: ERTI, Pöcze Tamás

termesztési eljárások is. Az ültetvényyszerű fatermesztés elemei lényegileg a nemzetközi együttműködés útján terjedtek el Magyarországon.

A korábbi társadalmi rendszerben a mezőgazdaság kollektívizált és állami nagyüzemi formában – mezőgazdasági termelőszövetkezetek, állami gazdaságok – működött. Így a nyárfatermesztés az ártéri adottságú állami erdőgazdaságok mellett ezekben a nagyüzemekben alakult ki. 1950–75 között a nyárasok területe közel négyszeresére, 40 ezer hektárról 153 ezer hektárra emelkedett. Emelést érdemel itt a mezőgazdasági cellulóznyár-telepítési program, melynek eredményeként 1955–75 között 65 ezer hektár nyáras létesült. A mezőgazdaság azonban az élelmiszertermelés prioritásai miatt erre a célra csak az alacsony hozamú, ún. határtermelőhelyeket engedte át, éppen ezért ezeknél a telepítéseknél viszonylag szerény növedék volt elérhető. Ezen szántóterületek kiesésével viszont nőtt a növénytermelés biztonsága és javult az eredményessége.

A megnövekedett nyárfakitermelés tette lehetővé a hazai farost- és forgácsolóipar kiépítését, a papírgyártásnál a nyárfafelhasználás bevezetését és a megnövekedett fagöngyöleg igények kielégítését. Ezen túlmenően az elmúlt évtizedekben igen jelentős exportszállítások is voltak. A jugoszláv–magyar cellulózipari kooperáció keretében a vékony méretű faanyag folyamatosan került piacra. Az export szállítások – ma ugyan lecsökkent mértékben – jelenleg is jelentősek és ez alapvető érdeke a hazai nyárfatermesztésnek.

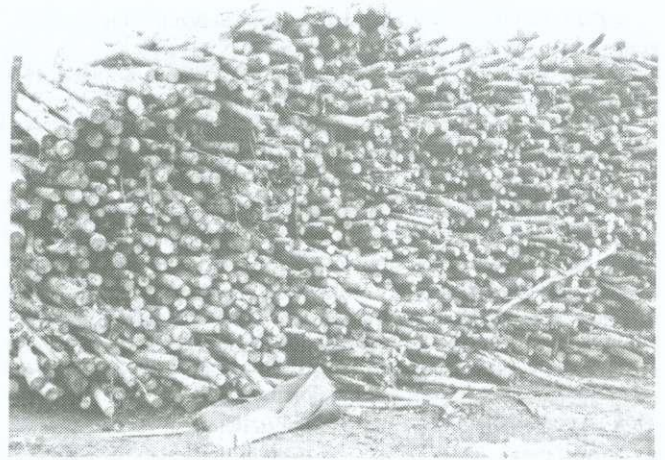
Az említett fejlődéshez nagyban hozzájárult az erdészeti kutatás. A nemesítés terén kimagasló érdemeket szerzett az 1950–60-as években *Kopecky Ferenc* az Erdészeti Tudományos Intézet Sárvári Kísérleti Állomásán. A keresztezéses nemesítéssel előállított kiváló tulajdonságú klónok ma az új telepítések nagyobb hányadát képezik.

Az Erdészeti Tudományos Intézet széles körű fajtakísérleteket létesített és a technológiai fejlesztéssel a nyárfatermesztés motorjává vált. A kutatás és a gyakorlat mindig szoros kapcsolatban állt egymással, amit a magas területi koncentráció és az állami irányítás is elősegített. Kiépült és az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézetben is az OECD előírásai szerint működik a fajtaminősítés és a szaporítóanyagok certifikációja. A nyárfafelhasználás kiszélesítését elősegítették a Faipari Kutató Intézetben végzett anatómiai, fizikai, szilárdsági és egyéb vizsgálatok, továbbá a szárfítással és faanyagvédelemmel kapcsolatos kutatások. Ezek együttesen tették lehetővé a nyárnak a bútor- és az építőiparban való felhasználását.

A Magyar Nemzeti Nyárfa Bizottság működése során a Földművelésügyi Minisztérium közreműködésével összefogta az érdekelteket szakembereket, részükre évente szakmai bemutatókat, tanácskozásokat és tapasztalatcseréket szervezett. A résztvevők itt ismerkedhettek meg az új fajtákkal, korszerű telepítési technológiákkal, fatermesztési eredményekkel, piaci és gazdaságossági kérdésekkel. Esetenként külföldi tanulmányutakra is sor került, a nyárfatermesztés élvonalához tartozó országok meglátogatásával. Szakmai kiadványként az utóbbi években egy nyárfajtaismertető és a nyárák károsítóival foglalkozó anyag megjelenésére került sor.

Európai Erdészeti Ügynökséget alapított a közösség nyolc tagállama az 1993. április 15-én történt első összejövetelén, melynek célja az értesülések cseréje és az erdőgazdálkodás fontosabb kérdéseiről tájékoztató füzetek kiadása, amelyek tartalmát a tagállamok szaksajtója kellő időszerepességgel felhasználhatja. Az ügynökség nem zárt testület, várja minden társul állam csatlakozását. Az ügynökség évente tart összejöveteleket és ezeken a tagországok vezető szakszerkesztői képviselik hazájukat. Az első összejövetel Párizsban volt, majd a svéd SKOGEN folyóirat látta vendégül a képviselőket, legutóbb a szlovákoknál a Tátrában tartották találkozójukat.

(AFZ 1994. 22. Ref. Jérôme R.)

Alapanyag
Fotó: dr. Erdős László

A rendszerváltozás után a nyárasok közel 60 százaléka magántulajdonba került, elaprózott kis területekben. Útkeresés folyik az egyéni, társas és szövetkezeti erdőgazdálkodás gyakorlati és szervezeti kérdéseinek a megoldására. Ez a jövőben alapvetően módosítja majd a Magyar Nyárfa Bizottság működését.

Jelentős szerep vár a Magyar Nyárfa Bizottságra a jövőbeni erdőtelepítési támogatások, preferenciák és jogszabályok kidolgozásában való közreműködéssel.

Magyarországnak az Európai Unióhoz tervezett csatlakozása és a piacgazdaság megeremtelése a mezőgazdaság jelenlegi struktúrájának módosítását igényli és mintegy 700 ezer hektár alacsony minőségű szántóterület alternatív hasznosításának a kérdéseit veti fel. Ebben a több évtizedre tervezett struktúraváltásban az egyéb irányú hasznosítási lehetőségek mellett a gyorsan növekvő fafajok telepítése is kiemelkedő szerepet kap. Így a nyárfatelepítési lehetőségek is tovább bővülnek. Ehhez a tudományos és gyakorlati ismeretek rendelkezésre állnak, a külföldi kooperációk és tökebefektetések terén pedig további tág lehetőségek vannak."

J. B. Ball, a Nemzetközi Nyárfa Bizottság titkára a nemzeti jelentések alapján az előző négyéves időszak tevékenységéről adott elő összefoglaló áttekintést (ökonómia, statisztika, ültetvényes, illetve erdőszerű termesztés, igazgatás és törvénykezés a nyár- és fűztermesztést illetően), valamint ismertetést a bizottság működéséről.

Dr. Terrason, a „Nomenklatura albizottság” elnöke az ülés fő témájával kapcsolatos nemzeti jelentések szintézisét adta elő.

A Végrehajtó Bizottság zárt ülésén az öt munkabizottság (Fakitermelés és -felhasználás, Betegségek, Rovarkárosítók, Nemesítés, Termesztés) és a Nomenklatura és Nyilvántartási albizottság elnökei tartottak beszámolót, valamint a bizottság működésének és a tevékenység továbbfejlesztésének kérdéseit vitatták meg.

A szakközönség számára a legérdekeltebbek a munkabizottsági ülések voltak. Ezekon hangzott el a nagy számú szakmai előadás, köztük az alábbi magyar előadóké:

– **Bach István:** A genotípus és a környezet kölcsönhatásának tanulmányozása a nyárklónoknál,

– **Bohár Gyula:** Nyárfabetegségek Közép-Európában,

– **Heszky László–Kiss József–Gergác József–Mázik-Főkei Katalin:** Virágporkultúra-módszer a nyárfanemesítésben Magyarországon,

– **Kovács Zsolt–Láng Elemér–Szabadhegyi Viktor:** Egy értéknövelő nyárhasznosítás Magyarországon,

– **Marosvölgyi Béla–Halupa Lajos–Wesztergom Ilona:** A nyár mint biológiai energiaforrás,

– **Reszlen Ilona–Molnár Sándor:** Magyar nyárfaklónok faanyagának tulajdonságai,

– **Szendrődy László:** Hibrid nyárák biomassza-produkciójának modellezése,

– **Tóth Béla:** A nyárfanemesítés eredményei Magyarországon,

– **Tóth József:** A nyár-rovarkárosítások helyzete Magyarországon,

– **Tóth Sándor:** Faalapú lemezek természetése és a nyárak felhasználása Magyarországon.

Az előadásokon kívül poszterekkel szerepeltek:

– **Babos Károly–Zsombor Ferenc:** Elismert nyárfajták Magyarországon, a nyárfajtajelöltek és faminőségük összefoglalása.

– **Rédei Károly:** Akáctermesztés Magyarországon.

Az előadások szövegét és a beküldött tanulmányokat (együtt 276 – közöttük 30 magyar szerzőtől 95), valamint a 48 poszter összefoglaló leírását a szervezőbizottság „Proceedings” (Közlemények) címmel két kötetben tette közzé. A 958 oldalnyi kiadvány a nyárakra és fűzekre vonatkozó újabb ismeretek rendkívül gazdag tárháza! (A tanulmányok nyelve a FAO három hivatalos nyelve: főleg angol, kisebb részben francia és spanyol.)

A záró plenáris ülésen nagy megtiszteltetésben részesült a magyar nyárfatermesztés: az ülés – a magyar delegáció javaslatára – az 1996–2000 időszakra a 12 tagú Végrehajtó Bizottság tagjává választotta **dr. Bach István** erdőmérnököt, az OMMI erdészeti dísznövény-, szőlő- és gyümölcsstermesztési főosztályának vezetőjét. (Az előző időszakban az IPC-VB-ban Magyarországot kooptált tag képviselte.)

Az ülés újból a Nemzetközi Nyárfa Bizottság elnökévé választotta **V. Steenackerst**, világhírű nyárfanemesítőt (aki létrehozta a jövő nyárhíbridjeiként emlegetett ún. interamericana-klónokat), a belgiumi Nyártermesztési Intézet nyugalomba vonult korábbi igazgatóját. Steenackers úr záróbeszédében ismételten a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a magyarországi nyárfatermesztés minden szektorának a munkásságáról, az elért eredményekről és a továbbfejlesztési koncepcióról, ugyanígy a szervezés és a lebonyolítás színvonaláról, a közvetlen, baráti kollegiális légkör megerősítéséről.

Az ülést **dr. Führer Ernő**, mint a magyar delegáció vezetője, a szervező bizottság elnöke zárta be.

A kiugróan nagy siker ellenére is sajnálatos negatívumként kell értékelnünk az érdeklődés viszonylagos hiányát a magyar szakemberek részéről. A szervezőkön, rendezőkön, előadókon kívül csupán 36 magyar résztvevő volt (a külföldi létszámnak mindössze 24%-a), a tanulmányúton pedig csupán 8 fő! Kétségtelenül hátrány volt a magyar szakemberek számára, hogy mind a tanulmányút, mind a budapesti ülés tárgyalási nyelve az angol volt, viszont az ülésen ún. sűgő tolmácsolás, kisebbrészt szinkron tolmácsolás, a tanulmányúton pedig több tolmács jelenléte tette lehetővé a megértést. A közvetlen ismeretségekötés, eszmecsere, de esetleg üzleti tárgyalások nagy lehetőségét hagyták ki hazai szakembereink! Hogy ez mennyire valóságos lehetőség volt, bizonyítja néhány, a tanulmányút során máris megkezdett üzleti tárgyalás.

Dr. Tóth Béla

A kunszentmártoni „Paletta Kft.” termékei
Fotó: Dr. Erdős László

A kongresszus technikai szervezését és lebonyolítását az Erdészeti Tudományos Intézet megbízása alapján a

CONTOURS

Kongresszusszervező és Idegenforgalmi Kft. végezte.

Telefon: 212-2239, 212-2240

Telefax: 156-6712

1123 Budapest XII., Alkotás u. 47.

Az erdőfelügyelőségek és az Állami Erdőrendezői Szolgálat megszüntetésével a földművelésügyi miniszter 37/1996. FM rendeletével egységes **Állami Erdészeti Szolgálat** létrehozását rendelte el, székhelyét 1054 Budapest V., Széchenyi utca 14. szám alatt jelölte ki.

A Szolgálat az erdőgazdálkodás, az erdővagyon-védelem, valamint az elsődleges fafeldolgozás meghatározott igazgatási és egyéb állami szakterületeit látja el. Felügyeletét és ellenőrzését a Földművelésügyi Minisztérium látja el. Feladatát központja és elkülönült szervezeti egységei – igazgatóságai – útján látja el. Az igazgatóságok neve: Állami Erdészeti Szolgálat ...-i Igazgatósága. Székhelyeik: Budapest, Debrecen, Eger, Kaposvár, Kecskemét, Miskolc, Pécs, Szombathely, Veszprém és Zalaegerszeg.

A Szolgálat vezetője a miniszter által megbízott, helyettes államtitkárnak minősülő főigazgató. A főigazgató-helyetteseket és az igazgatókat a főigazgató javaslatára a miniszter bízza meg. Az erdészeti első fokú hatósági feladatokat a Szolgálat igazgatóságai látják el, határozatait ellen benyújtott fellebbezést a minisztérium bírálja el.

A Szolgálat alaptevékenységén kívül szolgáltatói tevékenységet is gyakorol.

Vállalkozási tevékenysége különösen:

- erdészeti termelőhelyfeltárássra,
  - erdőtelepítésre, kivitelezési terv készítésére,
  - erdőterületek és az erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterületek földmérési munkáira,
  - térképészeti szolgáltatásra,
  - erdei kárbecslésre,
  - vadgazdálkodási tervezésre és térképezésre, továbbá
  - rendezvény szervezésére
- terjedhet ki.

Hogyan értékelte a látottakat V. Steenackers úr, az IPC VB elnöke?

Steenackers úr! Ön messzemenően támogatta, hogy a mostani kongresszus Magyarországon legyen. Mi volt az oka a megelőlegezett bizalomnak?

Már nagyon sok jót hallottam a magyar nyárfatermesztő és nemesítő szakemberekről. Területi, illetve talajadottsága miatt ez a kis ország igen változatos, sokrétű nyárfatermesztő munkát végezhet. Barátom – a sajnos igen korán elhunyt – Kopeczky Ferenc munkásságát régóta figyelemmel kísérem. Olyannyira, hogy közös kísérleteink voltak. Amikor a XX. IPC ülés helyéül szóba került Magyarország, a leghatározottabban támogattam az elképzelést.

A tanulmányút és a konferencia után hogyan látja a magyar nyárfatermesztést, különös tekintettel az európai piacra?

Viktor Steenackers az általa nemesített fajtával, 'BEAUPRÉ' (*P. trichocarpa* x *P. deltooides* cu. BEAUPRÉ)
(Balról dr. Erdős László)

Nem csalódtam. Mindazt, amit láttam, megerősítette bennem a helyszínnel kapcsolatos döntés helyességét. Bizonyára Önök is tudják, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozással jelentősen változtatni kell a mezőgazdaság szerkezetén. Az egyre élesedő nemzetközi gazdasági helyzetben ezt a kérdést Magyarország sem kerülheti meg. Ehhez szorosan kapcsolódik az intenzív fatermesztést szolgáló ültetvények létesítése. Ez azonban nem megy magától. A termőhely és az Önök-nél kimagasló szak-

mai felkészültség adott. Az az érzésem, hogy munkaerőben sincs hiány azokban a térségekben, ahol a bemutatókat láttam. Biztatásképpen el kell mondanom, hogy az Unió különböző alapjai jelentős forrásokkal bírnak.

Az állományok területének növekedésével megnő a mennyiségi alapanyag-kihozatal. Így erre a nyersanyagbázisra Önök már a felfeldolgozó kapacitást is fejleszthetik. Nagyon jó példáját láttuk – s itt engedjék meg, hogy közöljem, a delegáció valamennyi tagja elismerően szólt – a vásárosnaményi korszerű technológiával dolgozó üzemről.

A fejlesztés és a piaci lehetőségek kihasználását jól példázta a kunszentmártoni Paletta Kft. üzeme. A munkaerő-foglalkoztatás Önöknél is igen fontos kérdés.

A világpiac a minőségi faanyagot igényli, így az állományneveléseknél már gondolni kell. Nem szabad sajnálni a pénzt.

A gondolathoz csatlakozva kérdezem, hogy milyen lehetőségeket lát Ön jelenleg az IPC és a FAO keretében az együttműködésre.

A lehetőség szinte korlátlan. Csak néhány gondolatot említek:

- szaporítóanyag-csere,
- a témakörben dolgozó szakemberek (nemesítők, patológusok, növényvédők) tapasztalat- és információcseréje,
- őshonos nyárok génmegőrzése,
- szelektált alapanyagból magplantázsok létesítése.

Kiemelten említeném az akác kérdését. Ez a faj az, melynek komoly jövőt jósolnak az erdész szakemberek. És Magyarországon az ezzel kapcsolatos felhalmozódott tudás és tapasztalat nagyon sokat ér. Sáfárgodjanak vele úgy, hogy a magyar erdők lássák a hasznát.

A Nyugat egyre inkább faimportra szorul.

A természetvédők meglehetősen tiltakoznak az ültetvényeszerű erdők létesítése ellen. Önnek mi erről a véleménye?

Amit itt láttam, a Tiszán fekete- és fehérszárú állományokat, azokat mindenképpen meg kell őrizni. Ésszerű kompromisszum kell mindkét oldalon és akkor a XXI. századnak megfelelő minőségű döntés születethet ebben a kérdésben is.

Pápai Gábor

Egyebek

Tanulságos a külföldi résztvevők megoszlása országoként: Argentína 3, Uruguay 1, Brazília 2, Chile 13, Peru 1, Kanada 4, USA 5, Egyiptom 1, Kenya 1, Új-Zéland 1, Kína 10, India 3, Pakisztán 1, Dél-Korea 3, Törökország 2, Belgium 15, Bulgária 7, Svájc 2, Horvátország 6, Németország 4, Spanyolország 11, Franciaország 7, Görögország 1, Olaszország 20, Írország 1, Egyesült Királyság 2, Hollandia 2, Portugália 1, Románia 4, Svédország 7, Szlovákia 1, továbbá a FAO titkárságról 3 szakember és 6 szinkrontolmács. A külföldi résztvevők közül 96 fő egyetemen vagy kutatóintézetben dolgozik, 46 természet- és felfeldolgozó. A fenti résztvevői létszámon kívül 12 kísérő családtag is jelen volt.

A szervezés munkájában az FM Erdészeti Hivatal az ERTI-t, illetve az ERTI-n belül létrehozott szer-

vezőbizottságot bízta meg. A szervezőbizottság tagjai: dr. Führer Ernő, a bizottság elnöke (az ERTI főigazgatója), dr. Rédei Károly, a bizottság titkára (ERTI), dr. Erdős László (Magyar Nemzeti Nyárfa Bizottság), dr. Tóth Béla (ERTI), dr. Sitkey Judit (ERTI), dr. Gergác József (ERTI), dr. Bach István (OMMI). A szervezőbizottság értékes és odaadó támogatást kapott a bemutató programhelyeken gazdálkodó cégektől, ezek szakembereitől. (Felsorolásukat lásd a tanulmányúti program ismertetésénél.) Külön is említendő a szakmai tolmácsolás nehéz feladatát vállaló kollégák: dr. Gál János, dr. Somogyi Zoltán, dr. Szendrői László, Bagaméry Gáspár, Galnai Ernő. Kiemelendő dr. Szodfridt István professzor közreműködése: valamennyi említett kiadvány, továbbá több előadás, tanulmány angol nyelvre fordítását végezte kiváló minőségben, nagy odaadással. Munkássága révén szinte a szervezőbizottság „kültagyának” tekinthető! Úgyszintén na-

gyon értékes segítséget nyújtott a Debreceni Erdőfelügyelőség, amelynek működési körzetében bonyolódott le a tanulmányút.

A közvetlen szervezői-lebonyolítási feladatokat a „Contours” Kongresszuszervező és Idegenforgalmi Kft. látta el, igen nagy hozzáértéssel és magas színvonalon, teljesen zökkenőmentesen.

Az ülés megrendezéséhez rendelkezésre álló szűkös anyagi forrásokat támogatásukkal egészítették ki és járultak hozzá a színvonalas lebonyolításhoz: Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt., Szolnok; Nyírségi Erdészeti Rt., Nyíregyháza; Délalföldi Erdészeti Rt., Szeged; Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt., Baja; Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Rt., Cegléd; INTERSPAN Faipari Kft., Vásárosnamény; ERDÉRT Rt., Budapest.

A technikai tennivalókat az ERTI-központ és a püspökladányi kísérleti állomás dolgozói, valamint az OMMI munkatársai látták el.

A magyar fapiac kül- és belföldi helyzete, nemzetközi összefüggések vizsgálata, ártendenciák 1997 első felévére

A MOSZ Erdőgazdasági Választmányának 1996. nov. 28-i ülésén elhangzott előadás összefoglalása

Az előttünk álló időszak vizsgálata szükségessé teszi, hogy nemzetközi áttekintés keretében tendenciákat figyeljünk meg és az abból eredő következtetéseket levonjuk. *Figyelemmel kell lennünk továbbá arra, hogy a MOSZ a magánerdő-tulajdonokat, valamint termelészövetkezetek erdészeti ágazatait képviseli, és így elsődlegesen a primer termékek piacán érdekelt. Ezért a tendenciákat is e szempont szerint csoportosítjuk.*

Fentiek előrebocsátásával vizsgáljuk az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága és a FAO által kibocsátott tanulmány alapján az alapvető irányelveket és alaptéziseket:

– Nyugat-Európában a GDP 2005-ig 1,8-2,5%-kal növekszik, míg az átalakulóban lévő gazdaságok 2000-re elérik az előbbiek 1990. évi szintjét és utána lassú növekedés következik.

– Európa erdészeti politikája alapvetően nem változik, változatlan marad a reálértéken számított termelési költség a hengeres fa és fatermek esetében is.

– Növekszik az erdők nem fatermelési funkciója, nő a hulladékfelhasználás jelentősége, az energiaáraknál nem lesz számottevő változás.

– Nő a környezetvédelem szerepe.

Ebből már látszik, hogy hazánk helyzete két fontos ponton eltér a fentiekben rögzítettől:

– a termelési költségek évente legalább 5-10%-kal (vagy többel) növekednek,

– az energiaárak jelentős emelkedése is eltér a prognosztizálttól.

Ezen szempontok figyelembevételével vizsgáljuk meg: a *fakitermelés* és *fatömeg-növekedés* egyes tételeit Európában.

	1990	2020
Élőfakészlet kéregben	19 810 Mió m ³	25 145 Mió m ³
Nettó évi növekedés	629 Mió m ³	694 Mió m ³

A kitermelhető erdők jellemző adatai:

Európa összesen	19 810 Mió m ³	25 145 Mió m ³
ebből: Európai Unió	6 453 Mió m ³	8 072 Mió m ³
Közép-Európa	1 332 Mió m ³	1 624 Mió m ³
Kelet-Európa	4 273 Mió m ³	5 483 Mió m ³

Néhány ország esetében azonban a nettó fakitermelés jelenleg és a jövőben is meghaladja az éves növedéket (Albánia, Görögország, volt Jugoszlávia stb.).

Általános tendenciaként elfogadhatjuk, hogy jelentősen növekedni fog a hulladékfelhasználás, minden szektorban (fa, papír, faforgácslap, bútorgyártás stb.). Növekedés lesz a fűrésziparban, falemezgyártásban, papírgyártásban. Ez várhatóan akkor következik be, ha az árak változatlanok lesznek és ha az áruellátás struktúrájában jelentős eltolódás nem következik be.

Jelentős szerepet fog betölteni az a tendencia, hogy a mezőgazdaságban felszabaduló területek erdősítésének üteme növekedni fog, különös tekintettel arra, hogy egy esetleges energia-áremelkedés (lásd hazánk) megnöveli a fának, mint energiahordozónak a szerepét. (Az energetikai felhasználás az 1990-es években Európában a nettó fakitermelés 47%-át tette ki.)

Az előzőekben említett tendenciák mellett vizsgáljuk meg a környezetünkben lévő országok jelenlegi fagazdálkodását – csak a bennünket érintő területeket –, hogy ebből vonhassuk le a számunkra szükséges tapasztalatokat.

Olaszország

A Fantoni cég kapacitásának jelentős csökkentése nagymértékben kihatott a cser-tölgy, bükk méteres áru 1996. évi értékesítési lehetőségeire és hatni fog 1997. első felében is.

Ez egyben hatással volt és lesz is a tűzifa-értékesítésre, illetve annak árára. Az 1 méteres tűzifa ára 60-95 000 Lit/t (magyar határ) volt, fafajtól és szárazsági foktól, hasítástól függően. Jelentős növekedéssel az év első felében sem számolhatunk. Itt kívánjuk hangsúlyozni, hogy az eddigi árképzési gyakorlatunkat kellene megváltoztatni – tisztelet a kivételnek –, mert áremelést nem a IV. negyedévben kellene erőltetni, amikor friss árut tudunk szállítani, hanem júniustól, amikor biztosra vehető, hogy száraz áru kerül feladásra.

A nyár- és keménylombos rönk értékesítése, ha nyomott áron is, nem ütközött akadályokba. Olaszország maradt a legnagyobb nyárrönk és raklapem vásárló, annak ellenére, hogy növekszik a francia konkurencia. Az árak, minőség és fajta függvényében 100 000–115 000 Lit/m³ (magyar határ) között mozogtak átlagosan a nyár esetében. A keménylombosok cca. 5-10%-kal voltak alacsonyabbak az osztrák árszínvonalnál. A tölgy kikerült a keresett fafajok köréből.

Horvátország–Szlovénia–Jugoszlávia

Ezen országok a szétválás előtt az egykori Jugoszláviával kötött hosszú lejáratú megállapodások alapján – elsődlegesen – lágylombos papírfát, keménylombos tűzifát, fenyő papírfát, bükk-papírfát és kisebb mennyiségben nyárrönköt vásároltak. Ez a mennyiség a csúcsideőben évente elérte a 450-500 ezer ürmétert. Az időközben bekövetkezett politikai változások, illetve a felsorolt országokban folyó részleges privatizáció következtében ezek a mennyiségek először gyakorlatilag a nullára csökkentek, majd lassú növekedésnek indultak, de számottevő mennyiség talán 1997-től lesz elérhető. Legutóbbi értesítéseink szerint konkrét eredményről csak Sremska Mitrovica, illetve Belisce esetében számolhatunk be, mert Krsko értékesítés alatt áll és Maglaj beindulásával még sokáig nem számolhatunk.

Az első két papírgyár esetében az ürméterenkénti 30 DM (magyar határon) nyár-árral számolhatunk. Ezen térségben, amennyiben igényelni fogják, úgy a rövid rönk ára (nyár) DM 70/m³, 4 m-es rönk esetében cca. DM 100/m³ (magyar határ) körül kell, hogy mozogjon. Fentiekből világosan következik, hogy osztrák tárgyaló partnereink is tudják, hogy borovi papírfenyőfában, nyár- és bükk-papírfában komoly értékesítési nehézségeink vannak és ez jelentős hatást gyakorol az Ausztriában kialakítható árakra is.

Szlovákia

Ezen reláció rostfa értékesítése szintén jelentős befolyást gyakorol osztrák értékesítési lehetőségeinkre. Tudomásunk szerint áraink úrméterenként 10 ATS-sel vannak alatta az általunk mindenkor elértnél. Szlovákia egy javuló politikai viszony esetén a papírfa vonatkozásában vásárló partnerként is számításba jöhetne.

Ausztria

Eladhatatlanul

Egyike a legmegbízhatóbb, legrégibbi partnerünknek, amellyel a primer termékek mellett a fafeldolgozó ipar, a cellulózipar, a fűrészüzemek tekintetében is hosszú távon számolhatunk. Itt kell gratulálnunk minden olyan osztrák partnerünknek, akik az egyre inkább széteső magyar tárgyaló delegációknál szinte hihetetlen árcsökkentéseket tudtak elérni az elmúlt 8 év távlatában. Számunkra az sem mentség, hogy az európai recesszió árcsökkentő tendenciája minden relációban érvényesül, hiszen az országunk

által bevezetett és deklarált forintleértékelések előnyeit sem mi, hanem osztrák kollégáink írhatták saját bevételeik mellé. Az itt említett problémák felvetik azon, már sokszor hangoztatott intézkedések szükségességét, amelyekre az összefoglaló részben kívánunk visszatérni. Tudomásul kell vennünk, hogy a nemzetnek ezt a kincsét, amely ugyan állandóan újratermelődik, de fenntartása ma már rendkívüli erőfeszítéseket és költségeket igényel, úgy értékesítsük, hogy az Magyarország és ezen belül az erdőgazdálkodás bevételeit növelhesse, szemben az eddigi tényekkel.

Mindezek elbocsátásával elmondhatjuk, hogy az 1996-os rendkívül nyomott árak a rostfa és papírfa szektorban nem növe-

kednek, sőt mintegy 10-20 ATS/űrm. árcsökkentési igénnyel kell számolnunk. A kemény-lombos rönkféleségek értékesítése jónak mondható, úgy véljük, hogy az Olaszország esetében már felsorolt tényezők itt is érvényesülni fognak. Itt kívánjuk hangsúlyozni, a magyar tárgyalófelektől elvárható áregyeztetések (előzetes) szükségességét, különös tekintettel arra, hogy Ausztriában egyre inkább erősödik a bevásárló cégek létesítésére irányuló törekvés (lásd Leykam-Frantschach). Mindezek ellenére az alábbiakban adjuk meg az 1996. évi árakat:

nyár-éger rostfa	190 ATS/űrm. magyar határ
bükk papírfa	cca. 240 ATS/űrm. magyar határ
borovi fenyő papírfa 1 m	240 ATS/űrm. magyar határ
nyárrönk 4 m	cca. 700 ATS/m ³ magyar határ

A keménylombos rönkök árát külön érdeklődés esetén – tekintettel annak nagy helyigényére – bármikor szívesen rendelkezésre bocsátjuk.

Németország, Hollandia

Ezen relációk csak a kész raklap, illetve különböző akác fűrészeltáru-féleségek vonatkozásában játszanak jelentős szerepet. Az elmúlt év tényleges mennyiségeit figyelembe véve, 1997. évre enyhe visszaesés várható.

A relációs elemzésekkel követően végső következtetéseink az alábbiak kell, hogy legyenek:

– A magyar tárgyaló partnerek, esetleg érdekcsoportok jelöljenek ki egy tárgyalót, és ezen tárgyalók bizottságot alkotva cikkszoportonként határozzák meg azon minimál árakat, amelyek alatt egyetlen termelő vagy értékesítő cég sem köthet szerződést. Javasoljuk továbbá, hogy egyes relációkba határozzanak meg egy tárgyalásvezetőt és csak az ő tárgyalásait követően lehessen indulni.

– A Kamara, a FAGOSZ, a MOSZ és egyéb érdekképviseltek üljenek tárgyalóasztalhoz és tegyenek javaslatokat az előbbieken vázolt áregyeztetések lehető módoszataira.

– Vizsgáljuk meg egy etikai bizottság létrehozását, amely fel lenne jogosítva azok szankcionálására, akik fenti határozatokat, amennyiben lesznek, nem tartják be.

– Miután várhatóan az elkövetkezendő 25 éven belül nem leszünk abban a helyzetben, hogy feldolgozó gyárat építsünk – felmérve a jelenlegi helyzetet – hozzászámolva az új telepítések várható hozadékát, kíséreljünk meg középtávú együttműködési megállapodásokat létrehozni a komolyabb feldolgozó üzemekkel – egyenlő partneri alapokon –, hogy ne mindig bennünket érjen a legnagyobb veszteség.

Szabó Győző

MOSZ Ker. Szekciójának elnöke

Nagyméretű saját papírfa-feldolgozásra kényszerülnek Németországban. A jelenlegi 35 millió m³-nyi fakitermelést a tartamosság veszélyeztetése nélkül 57,4-re növelhetnék, ha ennek a mennyiségnek megfelelő piacot találnának.

Főleg a magán- és magánosítás alatt álló erdőkben alig felét termelik ki a fának az alacsony faárak miatt. Áll ez főleg a vékonyabb választékok terén. Mindez erősen veszélyezteti az erdőgazdálkodás gazdaságosságát és a faállományok kellő fejlődését.

Sokirányú egyeztetés után tavaly augusztusban megszületett egy 500 000 t klórmentes, fehérített fenyő szulfátcellulóz zárt vízforgalmú előállítására alkalmas cellulózgyár építését szolgáló részvénytársaság. A Stendal melletti Arneburgban létesítendő üzem tervezett költsége 1,36 milliárd DM és évi 2,5 millió m³ fenyő papírfa feldolgozására készül. A tervezett üzem a 2000. évre már termelhet és jelentősen hozzájárul majd a jelenlegi cellulózimport csökkentéséhez, valamint az északnémet erdőségek kellő neveléséhez, használatához.

(AFZ/DW 1996. 25. Ref.: Jérôme R.)

A Földművelésügyi Miniszter 37/1996. (XII. 29.) számú rendeletével megszűnt az FM Erdőrendezési szolgálat, és az önálló költségvetési intézményként működő tíz erdőfelügyelőség.

1997. január 1-vel megalakult az Állami Erdészeti Szolgálat és Igazgatóságai.

A megalakult intézmények vezetői munkakörére a munkáltatói jogkört gyakorló pályázatot írt ki. A pályázati kiírások teljes szövege megtalálható a **MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMEZÉSÜGYI ÉRTESÍTŐ** 1997. évi 2. számában.